ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י — ר"ן — פח.

מסורת הש"ס

אמר רבא הבא מעניניה דקרא והבא מעניניה דקרא ר' יהודה סבר גבי רוצח כתיב [1]ואשר יבא את רעהו ביער כל דבר מועל ליער וסומא נמי בר מועל ליער הוא ואי אמרת בלא ראות לרבות את הסומא מיער נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות פרט לסומא רבי מאיר סבר כתיב בבלי דעת כל דבר מידע וסומא לאו בר מידע הוא ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא: **מתני'** [2]המדיר הנאה [3]מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעות האלו נתונין לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך: **גמ'** אמר רב לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת בפיך אבל אמר מה שתרצי עשי קנה יתהון בעל ושמואל אומר [4]אפילו אמר מה שתרצי עשי לא קנה יתהון בעל מתקיף לה רבי זירא כמאן

כדכתיב ואשר יבא את רעהו ביער דהוה ידע ליה (חבל) סומא אע"פ שלא ראהו אשם הוא על ידי שמיעה ידע שהוא לאם וימא דמייב גלות להכי מיצטריך קרא בלא ראות פרט לסומא דאיהו מייב גלות: [5]**רבי מאיר אומר בלא ראות לרבות את הסומא.** שגולה דהא מיהו רואה והייהו דאיצטריך קרא לרבויי מי שהוא בלא ראות [6] בלא ראיית העין דלא אמר מקצת ידיעה בכלל ידיעה וימא דהואיל ומקצת ידיעה לאו בכלל ידיעה לא יהא גולה להכי איצטריך לן ריבויא דקרא למייבו גלות וקשיא דר"מ אדר"מ דבמתני' קאמר רבי מאיר מקצת ידיעה בכלל ידיעה ולא יפר והכא קאמר לה לא אמרינן מקצת ידיעה בכלל ידיעה: **אמר רבא לא קשיא הכא מעניניה דקרא.** גבי רוצח לאו במקצת ידיעה [7] בכלל ידיעה פליגי אלא מדיוקא דקרא דדייק הכי: **רבי יהודה סבר כל דבר מועל ליער הוא.** כל מי שיכול ליכנס ליער גולה ואפי' סומא במשמע ואתא בלא ראות דלא איצטריך דכי היכי דמתרבי מבלא ראות מתרבי נמי מיער והוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט ובלא ראות ממעט לסומא: **כל דבר מידע הוא.** כלומר כל שיש לו ידיעה כשזורק אבן להיכן טופלת וסומא לאו בר מידע הוא: **ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא.** דאיהו גולה הוי מיעוט אחר מיעוט מבלי דעת ובלא ראות ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ואתא בלא ראות ומרבה סומא: **גמ' לא שנו.** דיכול ליתן לה אע"ג [8] דהוא מודר הנאה ממנו אלא דאמר לה בענין זה אין לך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך דכיון דאמר לה הכי לא קנה בעל ויכול ליהנות מהן דמשל אשתו הוא אוכל: **אבל אמר לה מה שתרצי עשי בהן.** אע"ג דאמר לה שאין לבעליך רשות בהן דמי כמי שקנה הבעל מיד האב דיד אשה כיד בעלה וכמי שנתן לאחותו דמי שהרי הרשה לה בהן לעשות מהם כל דבר ואסור הבעל בהן: **ושמואל [אומר אפילו] אמר לה מה שתרצי כו'.** קסבר לא אמרינן יד אשה כיד בעלה: כמאן

אמר רבא הבא מעניניה דקרא. לעולם לית ליה לרבי מאיר מקצת ידיעה כלל ידיעה ושאני הכא גבי סומא שהרג בשוגג דרבייה קרא בלא ראות פרט לסומא דמשמע שאינו רואה כאן אבל רואה במקום אחר: **וסומא לאו בר מידע הוא.** שאינו יכול לידע ולכוין מקום חבירו ממש ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה הילכך הוה ליה מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות. והך סוגיא מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין[א]: **מתני' הנודר הנאה מחבנו והוא רוצה לתת לבתו מעות לנכסו.** הא דאמי מעות משום דאי יהיב לה מזונות אין צריך לומר לה כלום לפי שאין לבעל זכייה בהן והייהו דתנן בפרק אין בין המודר (לעיל דף לח.) חן אין לת אשתו ולא הצריכוהו לומר ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן משום דכיון דאיהו זנה במקום הבעל לית ליה לבעל שום זכות באותן מזונות שהרי אפי' נתן [9] בדקתנא לה הבעל מזונות הקטנים לה משום הכי מני והוא רוצה לתת לבתו מעות שיהו מצויין להוליא אותן בחפציה וכי ה"ג יש לו לבעל זכות בהן וכדאיתא בפ' חזקת הבתים[ב] דאמרינן התם יצקא בהם קרקע והבעל אוכל פירות נמצא זה נהנה מממיו שהדירו הנאה לפיכך צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נותנת לפיך. ודוקא דאמר לה הני מרי ליטני אבל אמר אין לבעליך רשות בהן בלחוד לא מהני דמתני' רבי מאיר היא דאמר יד אשה כיד בעלה כדמוקי לה בגמרא. וכי תימא אם כן כי אמר לה נמי אלא מה שאת נותנת לפיך אמאי מהני הייהו טעמא משום דכיון שאין אשה זוכה בנכסים כלל עד שתתן אותם לתוך פיה הרי באותה שעה אין הבעל יכול לזכות בהן ולפי זה דוקא כי אמר לה מה שאת נותנת לפיך אבל אי אמר לה אלא מה שאת מתכסה וכיולא בו לא מהני וקני יתהון בעל. ואיכא מ"ד דהוא הדין בשיחדן לה לאיזה דבר שיהיה דלא קנה יתהון בעל כיון שאף לה לא הקנה לגמרי אלא לאותו דבר בלבד: **גמ' לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נותנת לפיך.** כלומר כלישנא דמתני' דאמר לה תרתי על מנת שאין לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך בכי האי גוונא בלחוד הוא דלא קנה יתהון בעל משום שמה שתרצי עשי לא מהני

עפי

מדרבה אמי שפיר דהכא והתם סבירא ליה דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה אבל דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דהא דריש מודה ר"מ ידיעה אבל דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דהא דריש מודה ר"מ דיפר ביום שלאחריו אע"ג דאיכא מקצת ידיעה דהייהו שיודע שיש נדרים אלמא מקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דמאי דאמר בסיפא לא יפר הייהו משום דכיון שיודע שיש מפירין ידיעה גמורה משיגא ליה אבל היכא דליכא אלא מקצת ידיעה דריש לאו כידיעה משיגא ליה והכא אמר לרבות את הסומא אלמא משיגא ליה מקצת ידיעה ככל ידיעה. ובקשה לי מאי קושיא שאני הכא דקרא דייקי הכי וכי תימא הכי פריך נגמר מינה ג"כ מאי קא משני רבא הכא מעניניה דקרא וג"ל דסבירא לן דלאו מקרא דייקי הכי ר' יהודה ור"מ דקרא משמע הכי ומשמע הכי אלא מר אמר סבריה ומר אמר סבריה וכל חד ממיין ליה אקרא באמקמתא בעלמא ומש"ה פריך מינה ומשני רבא דלאו כדקס"ד דבסברא בעלמא תלו אלא הכא מעניניה דקרא וליכא למימר נגמר מיניה דנדרים ורוצה לא שייכי כלל. וג"ג הכא מעניניה דקרא והכא מעניניה דקרא דליתיה בעיקר נפקי ולמאן דגרים ליה מעיקרא פרכינן נגמר מינה ומשני דהתם דייקי קראי הכי והכא דייקי איפכא: **הכא מעניניה דקרא.** לעולם לית ליה לרבי מאיר מקצת ידיעה כלל ידיעה ושאני הכא גבי סומא שהרג בשוגג דרבייה קרא בלא ראות פרט לסומא דמשמע שאינו רואה כאן אבל רואה במקום אחר: **וסומא לאו בר מידע הוא.** שאינו יכול לידע ולכוין מקום חבירו ממש ואי אמרת בלא ראות פרט לסומא מבלי דעת נפקא ליה הילכך הוה ליה מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות. והך סוגיא מיתלפא התם בפרק ואלו הן הגולין[א]: **מתני' הנודר הנאה מחבנו והוא רוצה לתת לבתו מעות לנכסו.** הא דאמי מעות משום דאי יהיב לה מזונות אין צריך לומר לה כלום לפי שאין לבעל זכייה בהן והייהו דתנן בפרק אין בין המודר (לעיל דף לח.) חן אין לת אשתו ולא הצריכוהו לומר ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן משום דכיון דאיהו זנה במקום הבעל לית ליה לבעל שום זכות באותן מזונות שהרי אפי' נתן בדקתנא לה הבעל מזונות הקטנים לה משום הכי מני והוא רוצה לתת לבתו מעות שיהו מצויין להוליא אותן בחפציה וכי ה"ג יש לו לבעל זכות בהן וכדאיתא בפ' חזקת הבתים[ב] דאמרינן התם יצקא בהם קרקע והבעל אוכל פירות נמצא זה נהנה מממיו שהדירו הנאה לפיכך צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נותנת לפיך. ודוקא דאמר לה הני מרי ליטני אבל אמר אין לבעליך רשות בהן בלחוד לא מהני דמתני' רבי מאיר היא דאמר יד אשה כיד בעלה כדמוקי לה בגמרא. וכי תימא אם כן כי אמר לה נמי אלא מה שאת נותנת לפיך אמאי מהני הייהו טעמא משום דכיון שאין אשה זוכה בנכסים כלל עד שתתן אותם לתוך פיה הרי באותה שעה אין הבעל יכול לזכות בהן ולפי זה דוקא כי אמר לה מה שאת נותנת לפיך אבל אי אמר לה אלא מה שאת מתכסה וכיולא בו לא מהני וקני יתהון בעל. ואיכא מ"ד דהוא הדין בשיחדן לה לאיזה דבר שיהיה דלא קנה יתהון בעל כיון שאף לה לא הקנה לגמרי אלא לאותו דבר בלבד: **גמ' לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נותנת לפיך.** כלומר כלישנא דמתני' דאמר לה תרתי על מנת שאין לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך בכי האי גוונא בלחוד הוא דלא קנה יתהון בעל משום שמה שתרצי עשי לא מהני

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ז מהל' נדרים הל"ז טוש"ע יו"ד סי' רכב סעיף ג:
נב ב מיי' שם ופ"ג מהל' זכיה ומתנה הל"ד סמג לאוין רמב ועשין פב טוש"ע שם וטוש"ע אה"ע סי' פה סעי' יא:

תוספות

בבלי דעת. שאינו יודע שבאחר אלגלו ושומא לאו בר מידע הוא שאינו יכול לראות אם מכירו עמו אם לאו דאחיל רבי מאיר בבר משמעותיה דקרא כמו כמתניתין דאמר לא קרא כאן כיון שמעו והחרים הואיל וקטנו שאינו יכול להפר: ואי אמרת כו'. אלא שמע מינה בלא ראות לרבות את הסומא דיתורא הוא לרבויי דתלי משמעותא לא משמע [הכי] ולפירוש זה לא גרסינן מה שיש במקצת ספרים והכא מעניניה דקרא ושמע אישה וי"ש דלא גרסינן: המדיר אתנו כו' נתונים לך במתנה. ואע"ג דהכא שלה לכל דבר אין זה אלא גורם הנאה כדתנן (לעיל ד' לח.) חן אשתו ובניו: לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך. דלא הוה המתנה שלה לכל דבר הילכך אם אמר לה ע"מ שאין לבעליך רשות בהם לא קנה הבעל אבל אמר לה מה שתרצי עשי קני יתהון בעל וכי הדר אמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהם לא אמר (לה) כלום דיד אשה כיד בעלה דמיא שנתנם לה לעשות כל מה שתרצה קנאתם בעל אבל כי אמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך דמתנה לא הוא נמוהה לא אמרינן יד אשה כיד בעלה ופר"ש דהלכה כרב לגבי שמואל דהייהו כאיסורי והלכה כרבי מאיר דרב קאי כיוהיה האמרכמי בפ"ק דקידושין (דף כג: ד"ה ור"מ):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com